

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la
Coloniæ Agrippinæ, 1629

§. I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

§. I.

VLTERIUS tamen progredi debet prudentia ac discretio Magistrorum, ac Prædicatorum, vt exactè suum impleant ministerium: cõ quòd doctrina ad id requisita multa complectatur: quæ deducemus ex insigni illa Seruatoris nostri parabola, qua dixit: *a omni scriba doctus in regno celorum similis est homini Patrifamilias, qui profert de thesauro suo noua & vetera.* In qua præsupponit quemcunq; Magistrũ ac Prædicatõrẽ eruditũ & prudentẽ debere in sua memoria & intellectu deposita habere multã doctrinã & magnã copiã veritatũ, quas suo tẽpore in lucẽ proferat suãq; doceat familiã: vnusquisq; n. de ijs loquitur, quæ in corde suo reposita hæbet. Et *b bonus homo de bono thesauro profert bona, & malus homo de malo thesauro profert mala.* Prædicator autẽ Apostolicus nõ malũ sed bonũ thesaurum reconditũ habere debet: propterea enim appellatur *doctus in regno celorum*, cuius tota doctrina est de rebus ad regnum celorum pertinentibus. Ex quo plurima sciri possunt ac thesaurizari, & omnia valde preciosa. Et *Primum* quidem quod ad ipsum regem spectat, qui regnum ipsam instituit, & gubernat. Deus trinus & vnus, & Iesus Christus Saluator noster. *Deinde*, quod spectat ad ipsummet regnum, quod duas habet partes: alteram magis præcipuam, quæ est congregatio Beatorum in celo Empyreo: & vocatur Ecclesia triumphans: quia est locus, in quo verè triumphatur & redditur præmium & merces exhibitorum obsequiorum; & corona victoriæ obtenta in certamine. Altera pars est congregatio hominum in vna fide & Christiana Religione vnitorum, quam professi sunt in Baptismo, & vocatur Ecclesia Militans: quia est locus pugnæ & certaminis contra hostes, dæmonem, mundum, & carnem. Et in hoc regno sunt leges, quibus gubernatur; sacrificia, quibus honor Deo defertur; & Sacramenta, quæ sanctificant animas. Et quoniam in eo sunt boni & mali, habet in hac vita suum Tribunal, vt de illis iudicet; & in altera erit aliud iudicium multò seuerius; & duo carceres, alter temporalis, qui dicitur Purgatorius: in quo purificantur iusti, amici Dei; alter æternus, qui dicitur Infernus: in quo puniuntur peccatores. Denique varias habet scripturas: quædam sunt quasi Annales rerũ, quæ in ipso regno euenerunt. Alię continent leges, præcepta, & cõcilia quę seruare debent viuentes in ea; alię explicant quicquid pertinet ad reliqua, quæ habentur in ipso regno, ad eius pulchritudinem & perfectionem. Totum hunc doctrinæ thesaurũ habere debet Magister & Prædicator doctus in rebus regni celorum, quas Christus Dominus noster duobus illis verbis *noua & vetera* complexus est. Et quamuis (vt S. Augustinus aduertit) si temporis ordinẽ aspiciamus, prius oportuisset *antiqua* ponere, quàm *noua*: si tamen respiciamus rerum dignitatem, *noua* fuerunt præferenda: si.

a Matt.
13. 52.b Matt. 12.
3.lib. 20. de ci
uit. c. 4.

e Cant. 7.
13.

I
S S. Hiero-
nym. & Hi-
lar. ibi.
S. Aug. lib.
99. in Matt.
c. 16. Tom.
4. S. Greg.
Homil. 11.
in Euang.
d. Exod.
25. 20.

cut etiam ea prætulit sponsa in libro Canticorum, cum suo dilecto dicit
omnia poma noua & vetera seruaui tibi: In modo tamen ea in lucem præferendi nullus est certus temporis ordo: interdum enim alia prius, interdum autem alia sunt proferenda. Et hic suam prudentiam ostendit petrus, & prudens Magister in hoc regno. vocatur autem non in *S. r. i. b. a.*, ut intelligat (iuxta mentem S. Hieronymi) se debere esse quasi Notarium & Amanuensem Christi Domini nostri, quem per manus ipsius Prædicatorum scribit suas veritates in cordibus fidelium. Debet tamen esse Notarius dexter ac prudens, ut eas scribat sicut oportet.

ET primum per *noua & vetera* intelligunt S. S. Patres quæcunque nouum & vetus Testamētum complectuntur: in quibus debet petrus Magister esse benè versatus, & reposita habere in suis thesauris. ut ea deprobat in suis concionibus, nunc hæc, nunc illa; nunc ostendendo admirabilem harmoniam & cōcordiam, quam vtrumque Testamētum inter se habent: quia alterum implet, quod alterum prædixit; nam ita sibi mutuo correspondent, quæ admodum corpus & umbra; & veritas eiusque figura. Sunt enim sicut *duo Cherubini* cælesti sapientia pleni, qui cooperiebant Propitiatorium, Christum Dominum nostrum, & respiciebant se mutuo summa amicitia & concordia. Quod si in aliquo videantur dissensio rei veritate non dissentiunt: est autē magnæ prudentiæ ea cōponere & cōcordare. Interdum cōferet res vtriusque Testamenti ad ostēdēdā excellētiā noui supra vetus in legib. legislatorib. præmijs, sacrificijs, Sacramētis, Prædicatoribus, & locis destinatis vtriusque seclatoribus. Nam in Testamēto veteri lex erat timoris, quæ nullum faciebat perfectum. Legislator Moyses, seruus in domo ipsius Dei; præmia & motiua erant bonæ temporalia; sacrificia, carnalia animalium; Sacramēta, elementa inania, quæ etsi gratiam significabant, non tamen eam largiebantur; Prædicatores, Prophetæ & Sacerdotes, qui non profitebantur consilia perfectionis, nec ea populo prædicabant; locus ad quem pergebant, erat limbus quia cæli portæ non erant apertæ. Omnia hæc merito appellantur *vetera*, quia non exuebant vetustatem hominis veteris; nec iustificabant eorum Professores. Quod si quid boni & sanctitatis habebant, id proueniebat ex virtute auctoris noui testamenti, qui fuit Christus, verus Deus & homo. Cuius lex est amoris, faciēs homines perfectos; cuius motiua sūt bona & præmia spiritualia & æterna; Sacrificia sunt corporis & sanguinis ipsius Saluatoris infiniti valoris & precij; Sacramēta sūt plena gratia, & cetera quod significat, & significat quod dant; Prædicatores fuerunt Apostoli & erūt successores, profitētes celsissimā perfectionē; locus ad quē perueniunt, est regnū cælorū, quo fruuntur statim post mortē. Quæ omnia sunt noua, & renouans animas ad similitudinem noui & cælestis hominis.

Hæc

Hæc debet primo loco in lucem proferre Magister & Prædicator Evangelicus, eò quòd sint magis conuenientia & vtilia, & felicitis nostri temporis propria: quod e multi Prophetæ & Reges & iusti antiqui de siderarunt videre & non viderunt: est autem magna felicitas ea iam vidisse & populo Christiano agnoscenda proponere & explicare: vt omnes f exuant veterem hominem, & antiqua operi; induant verò nouum hominem, opera eius.

SED quoniam in vtroq; Testamento sunt etiam aliqua scripta, quæ alio nomine noua & vetera dici possunt. S. Gregor. ait: noua vocari veritates spectantes ad amorem, & spem præmiorum æternorum in cælo; vetera autem illas quæ spectant ad timorem & minas. Et vtræque sunt docendæ populum Christianum, sicut ipsemet Saluator noster faciebat, proponens parabolas productas ex finitis sapienciæ suæ thesauris. vult tamen primo loco proponi præmia, tanquam propria nouæ suæ legis, quæ est amoris. Ac propterea iussit suos discipulos pro argumento ac themate suæ prædicationis accipere sententiam illam, quam & ipse acceperat: *g penitentiam agite, quoniam appropinquauit in vos regnum Dei* In secundo autem loco ponit minas pœnarum, quando proposita præmia non sufficiunt. Aptè autem eis competunt nomina rerum nouarum & veterum: senectus enim est miseria, ac dispositio ad mortem, quæ fuit pœna peccati; spes autem præmij renouat, & virorem ac vigorem tribuit pugnanti, vt victor euadat.

Ex quo etiam prouenit, vt per res veteres intelligantur præcepta Legis naturalis, quæ sunt antiquiora, & etiam nunc durant (nam specialia legis veteris iam cessarunt) nouæ autem dicantur præcepta Legis Evangelicæ propria. Nam hoc nomine ea appellauit ipsemet Dominus, cum dixit: *h mandatum nouum do vobis: vt diligatis inuicem sicut dilexi vos.* Consilia etiam perfectonis noua sunt sicut ipsa lex. Hæc omnia doceri debent ac prædicari: & quidem noua, quæ sunt Euangelij primo loco: eò quòd sint nostri statûs propria. Quemadmodum ipsemet Saluator noster fecit in sermone illo, quem habuit in monte: in quo ponebat res veteres antiquorum; & statim nouas addebat, quas ipsius discipuli seruare deberent.

EXCIPIENDÆ præterea sunt ex hoc thesauro non solum veritates nouæ supernaturales, quas Deus Ecclesiæ suæ reuelauit; sed etiam veritates antiquæ scientiarum naturalium, quas Philosophi in suis libris docuerunt. Illæ enim (vt ait S. Clemens Alexandrinus) sunt quasi alterum vetus Testamentum illis datum, vt disponerentur ad veritates fidei Catholicæ amplectendas: & vt dictum est, multum conferunt ad explicandas & confirmandas fidei veritates, Ac propterea rationi consentaneum est, vt Magistri eas scientiarum rationibus fulciant, & sic reddant credibiliores, vt magis conuincant humanum intellectum, qui adeò delecta-

tur.

e Luc. 10.
24.
f Colos. 3 10

2
Homil. 11.
in Euang.

g Matt. 4.
17
Luc. 10. 9.

3
h Ioan. 13.
34.

4
lib. 1. & 6.
Stromatū

tur ipsis naturalibus rationibus. Nam & ipsa Scriptura sacra vitur fage
 his rebus naturalibus ex quibus similitudines accipit, & rationes aliquas
 deducit in eum finem, quem intendit, vt apparet in rebus, de quibus Do-
 minus noster locutus est ad Sanctum Iob; & ex parabolis, quas ipsemet
 Christus proposuit: Nam (vt S. Thomas ait) supposita firmâ voluntate
 credendi res fidei, valde ad rem est humanas rationes adducere, quibus
 ille fulciantur; & vti dictis granibusque sententijs Philosophorum gen-
 tilium, quemadmodum Apostolus aliquoties fecit; & multi sancti, quo-
 rum supra fecimus mentionem. Quamuis id totum magna prudentia
 & moderatione fieri debeat, & tanquam condimentum cibi spirituali
 adhibendum in quo præcipue apponendi sunt recentes Sacre scriptura
 cibi; parum autem ex veteribus. Ad quod significandum non volebat
 Deus olim offerri sibi *in mel in Sac. f. y. s.* quâuis permittebat offerre eius
primitias: quod erat modicum & selectum: Per mel autem (vt ait Glossa ibi)
 intelligebat eloquentiam gentilium, & doctrinam Philosophorum; cui-
 us nos debet esse magnus vsus in Concionibus, & rebus Sacris: sed mo-
 dicum & selectum quid adhibendum est. tanquam mel, quod saporem
 aliquem adferat, palato hominum, qui huiusmodi rebus delectantur
 præcipue cum aliquid tali videbitur necessarium, ad aliquos valde curio-
 sos conuincendos. Quemadmodum Apostolus accepit sententiam cu-
 iusdam Poetæ, vt Atheniensibus persuaderet, quod docebat. Et ipse De-
 us consuevit in hacre accommodare s. audientium dispositioni; vt cum
 veritatem docuit *k Philistæos per eorum Sacerdotes & Divinos*; & per vnam
Isellam vocauit ad se *Magos*, qui erant Astrologi.

NVLVS tamen ex prædicta Saluatoris Parabola & sententia accipere
 debet occasionem cogitandi, Magistrum, & Prædicatorem debere in
 eo ostendere eruditionem suam, vt non doceat solum res veteres, sed ad-
 ferat res nouas, nūquam auditas, nec ab alijs propositas; aut modum ad-
 hibeat aded nouum, vt omnibus adferat stuporem; adferendo excusati-
 onem & pretextum, quod sic oblectentur Auditores, vt maiorem at-
 tentione audiant, quæ dicuntur. Nam (vt supra dictum est) tales nouita-
 tes potius sunt effectus cordis superbi, arrogantis, & inanis gloriæ studi-
 osi; ob honorem suum & gloriam potius quæ: cæcis, quàm Dei; ac proinde
 dedignantis proponere res antiquas, & ab alijs iam propositas: ac pro-
 pterea cõtendentis vt nouas al as adinueniat, vt magnam opinionem
 sapientis, & docti inter homines sibi comparet. Contra quos de ceterum
 fuit in sexta Synodo, vt populus doceretur Sacram doctrinâ, explican-
 do eam iuxta solum Sanctorum Patrum potius quàm recentioribus vijs
 & modis. Nullus itaque decipiatur existimâs, se debere ex suo thesauro
 proferre res nouas in hoc sensu: nam in eo potius debet proferre vetera

& iam

2.1. q. 1. a.
10.

Cap. 8.

i Leuit. 2. 11

Athen. 17.

28.

k 1. Reg. 6. 2.

l Matt. 2. 2.

c. 6.

j. 19.

& iam ab antiquitate comprobata, & recepta; aut talia, quæ bona rati-
cinatione ab eisdem deducantur, nec eis aduersentur: modus tamen po-
test esse nouus, in ratione scilicet pulchrè proponendi, in feruore spi-
ritûs & eloquentia Christiana: cum in modum quo Dauid exhortatur
vt m. *canticus Domino canticum nouum.*

§. II.

VENIAMVS nunc ad præcipuum scopum, in quem respexit Chri-
stus Dominus noster, cum dixit *scribam dictum proferre de thesauro*
suo noua & vetera: vt scilicet intelligat, debere se habere copiosam doctri-
nam ad utilitatem omnium, & suam prudenciam ostendere in proponendo
vnicuique quod magis ei cõuenit, iuxta eius necessitatẽ, capacitatẽ, & qua-
litatẽ graduumque; persone: eũ in modũ, quo in cõuiujs varia fercula pro-
ponuntur, vt quisque sumat cibos suo palato magis conformes. Ac prop-
terea dixit sponsa: *a omnia poma, noua & vetera, dilecte mi, seruaui tibi:* vt sci-
licet omnes fructus recentes, & antiquos distribuerem inter fideles ad
gloriam ipsius domini, qui eos mihi dedit. In hac distributione obseruã-
dum est, quod, vt ait S. Clemens Papa, non quælibet doctrina præpo-
nenda sit vulgò, nec proferenda sint ex thesauro omnia simul. Eorum
enim multitudo, ac celsitudo aliquorum posset obruere discipulos &
auditores, nisi accommodentur eorum capacitati. Ac propterea S. Iob
de Deo D. N. dixit: *qui ligat aquas in nubibus suis vt non erumpant pariter*
deorsum. Nubes ait S. Gregorius esse Prædicatores & Magistros, in qui-
bus continentur aquæ sapientiæ: de quibus dixit Salomon: *c aqua profun-*
da verba ex ore viri: & torrens redundans fons sapientiæ. Huiusmodi igitur a-
quæ ligatæ sunt in his nubibus, ne pariter, & omnes simul erumpant; nec
omnem scientiam, quam habent, simul effundant: ne eius immensitas
aliquos debiles submerget, sed *super eos stillando eloquium* (vt dixit Iob)
vt paulatim fluens, fructum adferat, si eorum imbecillitati fuerit propor-
tionata. Idem etiam dixit Apostolus: *non potui vobis loqui quasi spiritua-*
libus, sed quasi carnalibus. Tanquam paruulus in Christo lac vobis potum dedi, non
esca: nondum enim poterat in comedere. Quemadmodum igitur infantibus
lac datur, adultis verò panis, etiam cum crusta: ita alia doctrina tra-
denda est plebi rudi, aut in virtute Tyroni; & alia hominibus acutio-
ris ingenij, aut qui magis in virtute profecerunt. Sicut h. *in mensa templi*
ponebantur vasa diuersa in varios vsus, phiale, cyathi, & similia; quædam ma-
gna, quædam parua: ita (ait idem S. Gregorius) diuersi debent esse mo-
di prædicationis, accommo dâdo mensuram aliam paruis, aliam magnis.
Qui enim proponit res excedentes capacitatem auditorum, ostendit se
proprium potius honorem quærere, quàm animarum utilitatem: & de-
ficit in prudentia, quam habere debet fidelis rerum Dei dispensator. Vt

m Psal. 95. 1.

a Cant. 7. 12.

Epist. 3. S.
Gregorius 2
P. Pastoral.
c. 4.
b Iob 26. 8.
lib. 17. Mo-
ral. c. 14.
c Proverb.
18. 4.f Iob 29. 22.
g 1. Corint.
3. 1.h Exodi
7. 16lib. 3. Moral
6. 1.